



Universiteit
Leiden
The Netherlands

Clingendael: Denktank over internationale vraagstukken

Voorhoeve, J.J.C.

Citation

Voorhoeve, J. J. C. (1991). Clingendael: Denktank over internationale vraagstukken. *Bestuurskundige Berichten*, 6(1), 13. Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233409>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3233409>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

vraagtekens gezet bij het gebruik van cultuur als een instrument om de output te verhogen, of om efficiënter te kunnen werken.

Bekke waarschuwde in zijn openingswoord voor het introduceren van allerlei termen uit het bedrijfsleven in de publieke sector. Hij gaf daarbij als voorbeeld de klantgerichtheid. Exact deze term werd in Den Haag gebruikt als een soort slogan om de cultuur te veranderen.

Het feit dat de gemeente Den Haag streefde naar een gespreide verantwoordelijkheid zou kunnen wijzen op een poging de Haagse organisatie een meer organische structuur te geven. Dit zou dan wel aansluiten bij het verhaal van Van der Vlist.

Prof. dr. P. Geschiere, hoogleraar Culturele Antropologie, kon zich in de Haagse benadering niet vinden. Hij zag cultuur niet als een instrument, dat je kunt vernieuwen als het niet meer functioneert vanwege het feit dat cultuur steeds in beweging is en niet als een statisch object vervangen zou kunnen worden. Daarom twijfelt hij er aan of er daadwerkelijk sprake is geweest van een cultuurverandering.

DE ETHISCHE KANT VAN CULTUUR

Het tweede voorbeeld uit de praktijk sloot beter aan bij de theoretici. Mevrouw Dekker, die uit het bedrijfsleven afkomstig is, hield een pleidooi over de ethische kant van de organisatiecultuur. Het gaat hierbij niet om het output verhogend element van de organisatie maar om nieuwe ethisch aanvaardbare waarden en normen die men wil invoeren. Dat een organisatiecultuur niet zo eenvoudig te veranderen is blijkt wel uit de moeizame emancipatie van vrouwen, gehandicapten en autochtonen in de werkkring. Mevrouw Dekker verwachtte dat maatregelen als de '1990-maatregel' (die gelijke behandeling voor mannen en vrouwen regel) bij de de in-

stroming van vrouwen in het bedrijfsleven zullen stimuleren. Dit lijkt aan te sluiten bij de opvatting van Van der Vlist dat culturen door structuren te veranderen zijn.

De verschillende sprekers op de studiedag verschilden onderling over de betekenis van het begrip cultuur. Door deze onduidelijkheid is het ook moeilijk vast te stellen of een cultuur te veranderen is. In Den Haag vond men immers dat men de cultuur veranderd had, terwijl de Cultureel Antropologen zich hier niet in konden vinden. Het is echter wel duidelijk geworden, dat men met de herontdekking van het begrip cultuur het nieuwe wondermiddel om een organisatie te kunnen beheersen en de output te verhogen nog niet gevonden is.



Organisatiecultuur?

Clingendael: Denktank over internationale vraagstukken

Sinds 1983 heeft Nederland een eigen 'denktank' over buitenlandse politiek. Op het statige landgoed Clingendael dat tussen Den Haag en Wassenaar ligt, werken 45 mensen aan internationale vraagstukken. De turbulente ontwikkelingen in Oost-Europa en het Midden-Oosten hebben Clingendael de laatste tijd in de schijnwerpers gezet. De media kloppen bij Clingendael-medewerkers aan om de achtergronden van verrassende ontwikkelingen in de Perzische Golf of de Sovjet-Unie belicht te krijgen.

Prof. dr. ir. J.J.C. Voorhoeve

Oorspronkelijk is Clingendael een wijsd landgoed dat in de 17e eeuw aan de rijke familie Doublet toebehoorde en later in handen van de Van Brienen's kwam. In 1940 liet Hitler's Reichskommissar Seyss-Inquart zijn oog op Clingendael vallen om zich daar te vestigen. Om het park liet hij tankwallen graven en bunkers aanleggen. Hun militaire bestemming is door de fraaie begroeiing inmiddels aan het oog onttrokken. Na de Tweede Wereldoorlog is Huys Clingendael opnieuw particulier bewoond geweest, en tenslotte door 's-Gravenhage aangekocht. Na een forse restauratie dient het nu als onderwijs- en onderzoekscentrum voor het Nederlands Instituut voor Internationale Betrekkingen.

Clingendael heeft drie afdelingen: onderzoek, onderwijs en voorlichting. In het onderzoeksprogramma staan de vraagstukken van West- en Oost-Europa centraal, zowel de politieke, militaire als economische aspecten. Voorts buigen enkele onderzoekers zich over het Midden-Oosten, Zuid-Afrika en andere 'probleemgebieden'. Het onderwijsprogramma omvat de post-academische opleiding voor Nederlandse diplomaten en sinds kort ook Oosteuropese diplomaten. Voorts vinden er diverse cursussen, seminars en conferenties plaats over allerlei actuele onderwerpen. De afdeling voorlichting staat paraat voor de

groeïende stroom vragen van journalisten en her brede publiek.

Clingendael wordt bekostigd uit subsidies van de overheid, cursusgelden en eigen inkomsten. Het instituut is onafhankelijk. De staf is pluriform samengesteld. Er is geen bepaalde instituuismening. Een medewerker van Clingendael spreekt op eigen gezag maar moet daarbij de nodige objectiviteit en kwaliteitseisen handhaven.

Het instituut geeft een serie brochures en boeken over buitenlandse politiek uit en publiceert maandelijks de Internationale Spectator. Wie meer wil weten, kan naar Clingendael, Clingendael 7, 2597 VH Den Haag schrijven. In een sterk veranderende wereld groeit de taak van Clingendael snel, niet alleen in de buitenlandse politiek, maar ook in de vraagstukken van internationaal bestuur.

Prof. dr. ir. J.J.C. Voorhoeve is buitengewoon hoogleraar in de politiek-bestuurlijke aspecten van internationale organisaties, verbonden aan de vakgroep bestuurskunde te Leiden, en directeur van Clingendael.